



„Svetlo svieta v tme, ale tma Ho nepohltila“(J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

SPOLOČENSKO -DUCHOVNÝ OBČASNÍK

pre stredné Slovensko

číslo 11



Drahí bratia a sestry v Christu, v ušiach mi ešte stále doznievajú krásne paschálne tropáre a piesne. Tohtoročné sviatky Zmŕtvychvstania nášho Pána Isusa Christa sme oslávili, ako sa na kresťanov patrí: modlitbami, spevom a radostnými pozdravmi: Christos voskrese! Voistinu voskrese! Do Zvolena prišlo na sviatok sv. Paschy veľa ľudí a mojím želaním je, aby bola taká účasť nielen raz či dvakrát v roku, ale stále, lebo každá nedeľa je nedeľou vzkriesenia. Žiaľ, o svätej Pasche pravoslávnych kresťanov sme tento rok v rozhlase takmer nepočuli. V televíznych správach prebehol len krátky záber z ruského chrámu a o Blahodatnom ohni, ktorý zišiel aj tento rok v Jeruzalemskom chráme, sa písalo a hovorilo veľmi málo. Ešte horšie je

to, že tento zázrak bol vysvetlený v televízii a v nemenovaných novinách ako zapálenie svätého ohňa veriacimi, čo je veľké rúhanie, pretože každý, kto tam bol a kto to videl, nemôže poprieť, že je to Boží zázrak. Tento zázrak tak potvrdzuje pravosť Pravoslávnej Cirkvi a nie každému to vyhovuje, preto o tomto zázraku počuť veľmi málo. Ale, sláva Bohu, sú aj ľudia, ktorí žijú pre sväté Pravoslávie a šíria o ňom informácie.

Nás pravoslávnych kresťanov čaká ďalší veľmi významný sviatok Cirkvi. Je to Nanebovstúpenie nášho Pána Isusa Christa, ktorého ikonu máte možnosť vidieť. No v tomto čísle sme pre vás pripravili aj veľa iného, či už životopis prepodobnej Márii Egyptskej, pokračovanie úvahy o manželstve, príspevok od nášho čitateľa atď. Stačí sa s chuťou a s modlitbou pustiť do čítania a otvoriť svoje srdce pre Boha.

Christos voskrese! Christos vstal z mŕtvych!

S láskou v Christu Jana

Prepodobná Mária Egyptská

Mária Egyptská pochádzala z Egypta. Už ako dvanásťročná zanechala



rodičov a ušla do Alexandrie. Tu stratila svoju panenskú čistotu a sedemnásť rokov viedla zhýralý život. No jedného letného dňa uvidela skupinu mladých ľudí, ktorí sa poberali k moru do Jeruzalema na sviatok Pozdvihnutia čestného a životodárneho Pánovho Kríža (Vozdviženija čestnaho i životvorjaščaho Kresta Hospodňa). Šla s nimi aj ona bez akýchkoľvek prostriedkov na zaplatenie cestovného. Verila, že za ňu zaplatia mládenci. Nastal spomínaný sviatok. Ľudia išli do chrámu, aby sa poklonili svätému

Krížu. A išla aj ona. Do chrámu sa však nedostala, iba na prah chrámu. Keď sa snažila dostať do chrámu a pokúšala sa o to viackrát, po každom pokuse ju akási sila odhodila od dverí. Cítila sa ako zavrhnutá a odsúdená od Boha a veľmi zahanbená. Stála takto na rohu chrámových schodov a rozmyšľala o tom, prečo práve ona jediná nemôže ísť dnu. Potom začala uvažovať o predošlom živote a pochopila všetko. V tom zbadala, že pred ňou visí na stene ikona Matky Božej. Vrucne ju poprosila, aby ju nenechala stáť tu tak zahanbenú. A Ona ju pustila do chrámu. Mária Egyptská konečne pobozkala svätý Kríž a cítila sa dobre. Po bohoslužbe predstúpila k ikone Matky Božej a so slzami v očiach jej ďakovala za všetko. Potom ju poprosila, aby jej bola Ochrankyňou. V tom okamihu akoby sa jej zdalo, že počuje hlas, ktorý jej vrazil: "Za Jordánom hľadaj spásu."

Šla teda tam, kam ju posielal hlas. Na ceste ju stretol ktosi a dal jej nejaké drobné. Kúpila za tie peniaze tri chleby a šla... Do večera stihla prísť do chrámu svätého Jána Krstiteľa. Bol to monastiersky chrám pri Jordáne. Na druhý deň preplávala na loďke Jordán a odišla na púšť, kde v pokání prežila 47 rokov o hlade a smäde, plačúc nad svojimi hriechmi. Keď sa jej minul chlieb, jedla, čo jej poskytovala holá príroda, boli to väčšinou len korienky. Ako žena to mala na púšti nesmierne ťažké, prvých 17 rokov mala pred očami

všetky tie svetské radovánky, hudbu, tance, chutné jedlá, šumivé vína a v takýchto okamihoch bola jej zátiším jedine modlitba k Bohu, v ktorej Ho prosila o pomoc vytrvať v spôsobe života, ktorý si zvolila. Raz z Božej prozreteľnosti stretla na púšti starca Zosimu, ktorého napadla hriešna myšlienka, že dosiahol dokonalosť. Ale po tom, ako stretol ctihodnú Máriu Egyptskú, ktorá ho poznala po mene a nazvala ho presbyterom, pochopil, že si o sebe namýšľal a že je hriešne premýšľať o svojej dokonalosti. Vďaka nemu sa ľudia dozvedeli o jej živote. I napriek tomu, že sv. Mária Egyptská nikdy nečítala Sväté Písmo, poznala naspamäť knihy proroka Mojžiša i Jóba i Dávidove žalmy. Veľmi milovala Boha, pretože Boh jej veľa odpustil. Mária Egyptská sa vďaka svojej obrovskej snahe a utrpeniu na púšti stala prepodobnou a dodnes ju Pravoslávna Cirkev uctieva ako veľkú sväticu.

Kázeň

Vo imja Otca i Syna i Svjataho Ducha!

Drahí bratia a sestry v Christu, dnešná, tretia nedeľa veľkej štyridsiatnice, sa nazýva krestopoklonná. Z toho dôvodu chcem v dnešnej kázni hovoriť o sile a význame kríža.



V dávnej minulosti, ešte pred narodením nášho Pána Isusa Christa, znamenal kríž nástroj potupného trestu a hroznej smrti. Ukrižovaní boli len tí najväčší zločinci. Ale situácia sa zmenila, keď kvôli spáse sveta zomrel na kríži náš Spasiteľ, a tak sa **kríž stal nástrojom spásy**.

Cirkev neuctieva kríž ako jednoduchý geometrický tvar, ale uctieva ho ako symbol veľkej obete Christe, z ktorej vyviera blahodať, posvätenie a spása človeka. Kríž bozkávame a klaniame sa mu. Je potrebné neustále nosiť krížik na svojej hrudi a nikdy počas života si ho nedávať dole. **Lebo kresťan bez kríža je ako vojak bez zbrane.**

Znamenie kríža môžeme robiť kedykoľvek a kdekoľvek. Či už v chráme, alebo doma, pred prácou a po práci, pred jedlom a po jedle, pred odchodom z domu a po príchode domov, atď., všetko záleží len od nás. Svätý Cyril Jeruzalemský hovoril, že sa máme žehnať tak často, ako sa dá. Ako kresťania by sme sa v žiadnom prípade nemali hanbiť prežehnať sa na verejnosti. To by znamenalo, že sa hanbíme vyznať svoju vieru v Christa. Nebojme sa výsmechu, pohrdania a irónie od ľudí.

Nezabúdajme na slová Isusa Christa: „**Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, toho aj ja vyznám pred mojím Otcom, Ktorý je v nebesiach. Kto však mňa zaprie pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred mojím Otcom, Ktorý je v nebesiach.**“

Kríž, to je silná zbraň proti pokušeniam, vášňam a chorobám. Pred krížom majú strach naši úhlavní nepriatelia, démoni. No robme znamenie kríža správne - s vierou, zbožnosťou, dôstojnosťou a pokorou, lebo niektorí kresťania sa nevedia správne prežehnať. Buď narýchlo pohybujú rukou po hrudi, alebo vo vzduchu bez toho, aby sa dotýkali svojho tela. Vyzerá to tak, akoby hrali na gitare. Iní zase prichádzajú do chrámu, stoja na viditeľných miestach, pričom nekontrolovateľne rozťahujú rukami sem a tam a žehnajú sa nadbytočnými a občas aj smiešnymi pohybmi. Vystríhajte sa toho, lebo každé správne prežehnanie sa nám posväcuje celé telo.

Vďaka znameniu kríža sa udiali a stále sa dejú veľké zázraky, spomeniem aspoň jeden z nich, ktorý nám hovorí o veľkej sile kríža: „Raz išli tri dievčatá po železničnej stanici a naraz sa ocitli na úzkom priechode medzi dvoma traťami, kde práve išli oproti sebe dva vlaky. Nič sa však dievčatám nestalo, i keď koľajnice boli jedna pri druhej veľmi blízko. Vlaky prešli a dievčatá uvideli troch démonov, ako sa medzi sebou hádajú:

„Prečo si ju nepostrčil pod vlak?“ – hovorili dvaja zlí jednému, „taká príhodná chvíľa a duša by bola Tvoja.“

A on odpovedal: „Nemohol som. Na krku mala krížik, takže by to nevyšlo.“ „A ty si svoju prečo nezahubil, veď tá krížik nemá!“

„Máš pravdu, lenže keď vychádzala z domu, prežehnala sa a preto som jej nemohol nič urobiť.“

Tretieho démona sa spýtali: „A ty si čo stál ako soľný stĺp! Veď tá Tvoja neverí v Boha!“

„Máte pravdu“ – odvetil on, „no tá keď vychádzala z domu, matka ju sama pred cestou prežehnala a povedala: „chod' s Bohom“. A ja som bezmocný pred požehnaním rodiča a nemôžem nikomu urobiť nič zlé, pretože je to Božie.“

Drahí bratia a sestry, majme na pamäti, že kríž je naša veľká zbraň proti všetkému zlému, je ochrana zeme, krása Cirkvi a anjelská sláva. Každý z nás má prejavovať úctu ku Christovmu krížu a skláňať sa pred ním. Nech nám Boh pomáha! Amiň.

diakon o. Ján

Úvahy o manželstve

Pravidlá a spôsoby kresťanského manželstva

Čo Boh spojil, človek nerozlúčuj!
(Matúš 19,6)



K preduchovnelému manželskému súžitiu vedie Cirkev muža a ženu svojim duchovným spôsobom, ktoré premieňa ľudí prebývajúcich v cirkevnom ovzduší na duchovné bytosti; kresťanské manželstvo vyniká nasledujúcimi rysmi – pestovaním pokory, lásky a pozornosti, zbavením sa povýšenosti na jednej strane a neposlušnosti na strane druhej, vzájomnou úctou (!) a spoluprácou; je to spoločenstvo **obetovanej lásky**. K nebeskému radu manželstva patria známe zásadné slová apoštola: V poddanosti Christu sa podriaďujte jedni druhým: ženy svojim mužom ako Pánovi, pretože muž je vždy (!) hlavou ženy, ako Christos je hlavou Cirkvi, tela, ktoré spasil. Ale ako Cirkev je podriadená Christovi, tak ženy majú byť vo všetkom podriadené mužom. Muži milujte svoje

ženy, ako si Christos zamiloval Cirkev a Sám sa za ňu obetoval. Muži majú milovať svoje ženy ako svoje telo. Nikto predsa nemá v nenávisti svoje telo, ale živí ho a stará sa oň. (Efezským 5, 21).

Ďalej sú manželia vedení starobylými pravidlami, ktoré im ukladajú spoločnú modlitbu, domáce čítanie zo Svätého Písma, spoločnú účasť na bohoslužbách a svätých Tajinách, upravujú i telesnú stránku manželského života – manželia sa spoločne v Cirkvi postia a pestujú spoločnú zdržanlivosť, ktorá ich povznáša z telesného života k duchovnému; v dobách pôstnych sa taktiež zdržujú manželského obcovania, rovnako ako v predvečeroch pôstnych dňoch v týždni a pred dňom sviatočným – nedeľným. Tieto spoločné duchovné úkony ich povznášajú, ale i upevňujú ich spojenie, posilňujú vzájomný vzťah. Pokiaľ sa totiž manželský život sústreďí iba na telesné spojenie, manželstvo sa tým rozkladá, lebo tým manželia vlastne opúšťajú to, čím sú spojení. **Pri sobáši nespojuje manželov telo, ale Duch**, a preto ide v prvom rade o spojenie duchovné, ktorého dôsledkom je až spojenie telesné. Aká zvrátenosť, keď súčasná spoločnosť, ktorá bežne toleruje a prijíma obrátenie tohto poradia, kde spojenie telesné predchádza sobášu, teda spojeniu duchovnému. Márne dnes apoštol volá k hluchému ľudstvu, bohužiaľ, často i ku kresťanom: Varujte sa smilstva! Kto sa dopustí smilstva, hreší proti vlastnému telu. Či snáď neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého...? Nepatrite sami sebe, bolo za vás zapletené výkupné (Christovou krvou)! (Kor. 6,18 a ďal.). Len tri činy zakázal kresťanom snem, ktorý sa konal v Jeruzaleme a za účasti svätých apoštolov: účasť na modloslužbe, pojedanie krvi a mäsa nezraveného krvi a napokon – smilstvo! (Sk. 15,29). Uzavierané manželstvo je tak kvôli predčasnému hriechu hneď v základoch napadané rozkladnými silami, ktoré vyvierajú z priority telesného súžitia nad duchovným, z absencie primeranej telesnej zdržanlivosti a sebaovládania, čo vedie k pádu spoločného života do telesnej úrovne, kde panuje

len rozdelenie a nikdy nenasýtená vášeň. Komu sa niečo podobné prihodilo, musí sa bezpodmienečne obrátiť k budovaniu nápravy, pokiaľ je toho ešte schopný! Rozklad v duši totiž stále postupuje, a keď zachváti samotný stred duše, nemusí byť človek už schopný ovládnuť sa a napraviť svoj život. Niekedy ešte Boh skúsi prijať svojvoľníka k obráteniu skrze nejakú tragédiu v rodine, ktorú dopustí ako prirodzený následok takého spôsobu života, a ktorý z hľadiska duchovného nie je vlastne ani životom, ale je smrťou – je to smrť za živa. Pokiaľ telo a jeho žiadosti nie sú vôľou ovládané, získavajú moc nad človekom a umŕtvujú jeho duchovný život; hriešnik potom prestáva byť schopný vidieť svoj hriech, začne ho ospravedlňovať alebo obracať na niečo iné, čo ho vysvetľuje, akoby to bola vlastne cnosť a pod. Askéza, teda zdržanlivosť, ovládanie sa, miernosť, cudnosť, zápas s telesnými pudmi a vášňami, vedie manželstvo k duchovnému životu a prežívaniu duchovného spojenia – teda toho, čo manželov naozaj spojuje (nie skryte rozdeľuje, ako je tomu u samotného telesného obcovania). Zmysel askézy a zápasu je duchovný život – prežívanie Božej prítomnosti a láskavej Christovej náruče; je to stále podobanie sa na Boží tvar. V Christu manželia nachádzajú a navzájom sa v sebe stretávajú s Christom. Preto je spoločný duchovný život – domáce modlitby, spoločné čítanie Písma, rodinný pôst, spoločná návšteva chrámu a účasť na Tajinách základom naplneného manželstva. **Isus Christos je tým, kto manželov spojil do jedného tela a kto dáva manželom dobrý obsah a chuť** – ako pri svadbe v Kane Galilejskej dal vode chuť vína (toto evanjeliové čítanie je prednášané práve, keď sa v Cirkvi deje tajomstvo sobáša). **Bez Christa je manželstvo bezvýraznou vodou, bez chuti, bez plného obsahu...**

O nemožnosti zakladať manželstvo na hriešnych základoch (predovšetkým sa myslí predmanželský pohlavný život, ktorý tak často ústí do populárnej reči: Musia sa brať) je treba ešte poznamenať, že práve manželstvo je už samotnou svojou podstatou možné len pre ľudí slobodných – myslí sa slobodných nielen telesne, ale predovšetkým slobodných od hriechu; kresťanské manželstvo je možné iba pre ľudí nezotročených hriechom, o tom svedčí tá skutočnosť, že bolo ustanovené ešte v raji, skôr než ľudia padli do otroctva diabla; návrat k tomuto Bohom ustanovenému slobodnému manželstvu je otvorený v Christovi a v Jeho Cirkvi. Keď sa ľudia, ktorí majú vstúpiť sobášom do manželstva, ukazujú ako diabľovi otroci, lebo proti Božím prikázaniám žili spolu manželsky ešte pred svadbou, za čo môže také manželstvo dvoch neslobodných hriechom úplne spútaných, ľudí spasiť? Nemôže úplne splniť svoj účel privádzať ľudí späť do raja k Bohu, lebo to je možné len slobodným ľuďom; snáď jedine len po dlhom mnohoročnom úprimnom pokání, ale + úprimne + kto z dnešných ľudí je ešte schopný priznať si svoj hriech v jeho obrovskej veľkosti a dlho sa úprimne kajať a hľadať Božie odpustenie a stratenú čistotu?



Modlitba k mučeníkom Adriánovi a Natálii (Za dobré vzťahy v rodine medzi manželmi)

Ó, svätá dvojica, svätí Christovi mučeníci, blažení manželia, Adrián a Natália. Vypočujte nás, ktorí sa ku vám so slzami modlíme, a pošlite nám všetko, čo prospeje našim dušiam a telám. Modlite sa ku Christovi Pánovi, aby sa nad nami zľutoval a naplnil nás svojím milosrdenstvom, nech nezahynieme pre naše hriechy. Jej, svätí mučeníci, prijmite naše modlitby a pomocou vášho orodovania nás zbavte hladu, zemetrasenia, potopy, ohňa, meča, napadnutia inovercami, medziosobných nezhôd, predčasnej a nečakanej smrti, všetkých nešťastí a biedy, smútku a chorôb, aby sme boli vďaka vašim modlitbám a orodovaniu pevní vo viere, velebili nášho Pána Isusa Christa, Ktorému patrí celá sláva, česť a poklona s Jeho všemohúcim Otcom a Svätým Duchom až na večné veky. Amen.

(Namiesto „medziosobných nezhôd“ sa môžeme modliť: „hádk, neprijemností v rodine, s bratmi a sestrami vo viere“, alebo „hádk, neprijemností v rodine a s blíznymi“.)



Ak si kresťan, čítaj túto abecedu

pokračovanie z predchádzajúceho čísla

24. Neustále hľadaj skutky milosrdenstva a lásky, súcitu, bez týchto skutkov nie je možné zavďačiť sa (páčiť sa) Bohu. Buď slniečkom pre všetkých – milosť (dobrodenie) je vyššie všetkých obetí.

25. Bez neodkladnej nevyhnutnosti nikde nechod', ak je to možné, čím menej hovor, nesmej sa, nebuď zvedavý (všetečný) prázdnu zvedavosťou.

26. Miluj svätú samotu.

27. Všetky urážky trp najprv mlčaním, potom svojím pokorením, potom modlitbou za ubližujúcich ti.

28. Najdôležitejšie pre nás je to, aby sme sa naučili trpezlivosti a boli pokorní: pokorou zvíťazíme nad všetkými nepriateľmi, zlými duchmi a trpezivosťou nad vášňami bojujúcimi s dušou a telom.

29. Neukazuj pri modlitbe nikomu, iba ak Bohu, svoje slzy pohnutia (dojatia), horlivosť za spasenie.

30. Cti si pravoslávneho duchovného ako anjela, zvestovateľa, ktorý je poslaný potešiť ťa a priniesť ti oslobodenie.

31. Komunikuj s ľuďmi tak ohľaduplne, ako s vyslancami Veľkého Kráľovstva, a tak opatrne ako s ohňom.

32. Všetkým všetko odpúšťaj a všetkým prejavuj súcit v ich utrpeniach.

33. Nevystatuj sa sebou samým ako sliepka vajcom, zabúdajúc na blížnych.

34. Kto tu hľadá pokoj, v tom nemôže prebývať Boží Duch.

35. Tieseň a znepokojenie prichádzajú od nedostatku modlitby

36. Vždy a všade privolávaj na pomoc svojho Anjela.

37. Stráž si vždy úprimný plač za svoje hriechy a keď ich vyznávaš, aby si prijal sväté Christove Tajiny, tak sa ticho raduj, že si bol oslobodený.

38. Poznaj iba svoje nedostatky a bedlivo dávaj pozor aj myslieť a uvažovať o cudzích hriechoch, nenič sa odsúdením iných.

39. Never akýmkoľvek, hoci aj svojim dobrým prániam predtým, než ich odobrí tvoj duchovník.

40. Každý večer sa vyznávaj Bohu zo všetkých svojich hriešnych skutkov a myšlienok počas dňa.

41. Pred spánkom sa zmier so všetkými zemným, alebo veľkým (pojasným) poklonom.

42. S Bohom nás zblízuje: žiaľ, tieseň, bolesť, námaha: nereptaj na ne a neboj sa ich.

43. Nikto nevychádza na nebo, žijúc v blahobyte.

44. Ak je to možné, čím častejšie s pohnutím srdca prijímaj sväté Christove Tajiny.

45. Nikdy nezabúdaj, že On, náš Pán Isus Christos, je blízko pri dverách. Nezabúdaj, že skoro príde Súd a odplata, v aký deň a čas nie je známe nikomu.

46. Pamätaj si ešte aj to, čo pripravil Pán tým, ktorí Ho milujú a dodržiavajú Jeho prikázania.

47. Kresťan, keď si si prečítal túto abecedu, nie menej ako raz cez týždeň, pomôže ti to pri naplnení napísaného, rozumieť a posilniť sa na tvojej duchovnej ceste.

Amen. A Hospodinovi sláva na veky vekov!

Napísali ste nám...

S ktorou osobou by ste sa chceli stretnúť, porozprávať a prečo?

Táto úvaha je odpoveď mňa, učiteľa, na otázku mojich žiakov (uvedenú ako názov tohto článku), do školského časopisu. Písal som ju tak, aby jej porozumeli i nepravoslávni. Je to moja skromná snaha pomôcť spoznať Božiu Pravdu tým, s ktorými pracujem a žijem.

Na zdanlivo jednoduchú novinársku otázku vám, milí mladí priatelia, chcem odpovedať trochu širšie, než sa obyčajne očakáva. Ľudia väčšinou túžia stretnúť sa s niekým výnimočným, obdivovaným, úspešným, prípadne s tým, kto by im mohol poradiť, usmerniť ich, pomôcť im. Niektorí prežijeme s inými krásne a hodnotné chvíle, dni i dlhšie časové obdobia a chceli by sme to zopakovať, alebo aspoň zaspomínať, prípadne poďakovať. Ľudské túžby sú rôzne. Pochopiteľne, že som ich mal a mám stále aj ja a viaceré z nich som sa snažil aj dosiahnuť. Jedna z nich je však dominantná, alebo inak povedané, bez nej by všetko ostatné zostalo iba v oblasti snov a ilúzií.

Úprimne povedané, chlapci a dievčatá, máte to dnes oveľa ťažšie. Súčasný svet vám totiž ponúka veľa idolov a cieľov, v ktorých sa dá ťažko orientovať, ba často i nebezpečne zablúdiť. Je však jedna cesta, ktorá poskytuje istotu. Istotu trvalú, pevnú, skutočnú a nie iba iluzórnu. Táto istota nás môže sprevádzať vždy a všade, môže sa stať súčasťou nášho života, nás samých. Ba dokonca môžeme ju za určitých okolností darovať aj iným.

Kde a ako ju nájsť?

Každý človek má ťažké situácie a dni, keď potrebuje pomoc, alebo aspoň zdôveriť sa. Nádej, že sa tak stane doma, u priateľa, či inde, nám pomáha prekonávať takýto čas. Potom celým srdcom túžime čo najskôr byť na tom mieste a s tým najbližším, ktorý nám dáva porozumenie, útechu, nádej i sny do ďalšieho boja. Nepotrebujeme na to žiadnu vyspelú techniku, mimoriadny talent, ba dokonca už vôbec nie, ako sa hovorí, šťastie. Iba jediná vec – **túžbu**. Túžbu stretnúť sa s tým najbližším, ktorý nám určite porozumie. Pretože vždy nás očakáva, vždy nás vypočuje, vždy nám odpustí, vždy nás povzbudí. Jedenkrát, dvakrát, stokrát, každý deň. Cez deň, v noci, keď sme sami, alebo hoci i v dave. A keď ho prosím, viem, že ma nikdy neodmietne. Aj keď sa to možno na prvý pohľad nezdá. Mám tú istotu! Tak ako nezapochybujem, že slnečné svetlo tvorí deň, tak ako v studenej noci túžime po ráne, lebo bez váhania vieme, že určite príde.

Milí mladí priatelia, zasadme si do srdca takúto túžbu. Byť s naším najmilovanejším každý deň a zhovárať sa s ním o radoostiach i starostiach. Čím budeme úprimnejší, tým väčšiu radosť spoznáme. Ved' predsa zhovárať sa s tým, ktorý nás miluje a pomáha nám, nie je povinnosť, ale uskutočnená túžba. Reálna vec, ktorá prerastá ešte do väčšej túžby a tá opäť do skutočnosti. Nikdy viac nezostaneme opustení. Každý deň budeme túžiť a naplňovať svoju túžbu: **stretnúť sa s Hospodinom v modlitbe**.

A to je predpoklad k tomu, aby naše myšlienky, slová a skutky boli Jemu milé, to znamená dobré pre nás i všetkých ľudí. To je náš chlieb každodenný, náš život, naplnenie našej modlitby, Jeho vôle. Avšak zároveň námet na ďalšiu úvahu...

Spasi Hospodi! Váš Ján z Topolčian



Modlitba

„Nauč ma, Bože, ľúbiť.

Teba, celým rozumom, všetkými myšlienkami,

aby som Ťi i dušu zasvätil

i celý život s každým tlkotom srdca.

Nauč ma dodržiavať

len Tvoju milosrdnú vôľu,

nauč ma nikdy nereptať

na každú veľmi ťažkú bolesť.

Všetkých, ktorých si prišiel vykúpiť,

Ty, Svojou Prečistou Krvou –

nezištnou, hlbokou láskou

nauč ma, Bože, ľúbiť!“

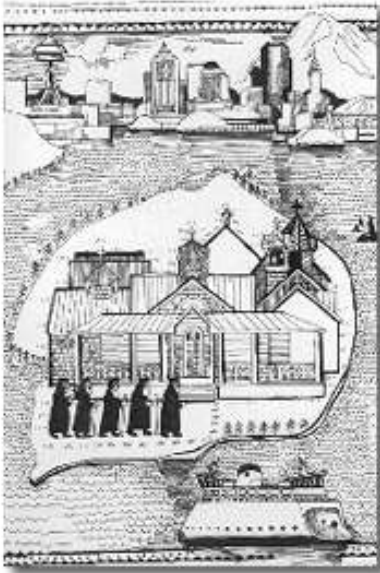
(Konštantín Romanov)

Geron Pasion Agiorita (+ 1994)

- Starec, je normálne, keď nejaký mladík verí svojej myšlienke?
- Mladík, ktorý verí svojej myšlienke, má mnoho egoizmu.
- Ako to pozná?
- Ak si, napríklad, spomenie na nejaké udalosti z jeho detských čias, ktoré ukazujú, koľko egoizmu mal ako mladík, tak to pochopí. Sledoval som raz dve deti. Jedno vzalo vankúš a úplne prirodzene ho zodvihlo. Prišlo i druhé dieťa,

aby ho zodvihlo a robilo, akoby dvíhalo vrece cementu. Toto druhé dieťa malo egoizmus. Ale keď trochu vyrastie a pochopí, že to bol egoizmus a vyzná to pri spovedi, tak k nemu príde Božia blahodať, zachráni ho a pomôže mu. Boh nie je nespravodlivý!

- Starec, ak na základe skúseností, ktoré mám, vidím približne, ako sa bude rozvíjať stav môjho ja, tak sa jedná o sebavedomie?



- Nerob si o sebe samé závery. Apoštol Peter, keď ho Christos vyzval, tak šiel po vode. Ale keď mu myšlienka povedala, že sa utopí, vtedy sa začal topiť. Christos ho nechal. „Keď si hovoríš, že sa utopíš, utop sa.“

- Vidíš, ten kto je pokorný, i keby konal zázraky, tak neuverí svojej myšlienke. V Jordánsku žil jeden veľmi prostý kňaz, ktorý konal zázraky. Modlil sa za chorých ľudí a choré zvieratá a oni sa uzdravovali. Prichádzali k nemu i moslimovia, ktorí ochoreli, a on ich uzdravoval. Tento kňaz, ešte pred tým, než začal slúžiť Liturgiu, tak pil kávu, jedol trochu sucháru, ale potom už celý deň nič nejedol. Raz sa o tom dozvedel patriarcha a pozval ho kvôli tomu na patriarchát. Šiel teda

bez toho, aby vedel, kvôli čomu ho o to žiadajú. Pred tým, než si ho k sebe patriarcha zavola, čakal spoločne s inými v jednej miestnosti. Von bolo veľmi horúco; okenice boli zatvorené a jednou škvrou prenikal do vnútra slnečný lúč. Vtedy si kňaz pomyslel, že je to povraz. Akonáhle ho uvideli ostatní, ktorí tam sedeli, boli z toho v rozpakoch. Potom išli k patriarchovi a povedali mu: „Kňaz, ktorý je pred Božskou Liturgiou, si zložil svoj podriasník a zavesil ho na slnečný lúč!“ Patriarcha si ho pozval k sebe a začal sa ho pýtať: „Ako sa Ti darí? Ako často slúžiš? Ako sa pripravuješ na Božskú Liturgiu?“ „Čítam hodinky, konám poklony, potom si dám kávu a trochu sa najem a slúžim.“ „Prečo to robíš?“ spýtal sa ho patriarcha. „V prípade, že jem chvíľku pred Božskou Liturgiou,“ povedal kňaz, „tak keď spotrebávam to, čo zostalo v svätom kalichu, vtedy zostáva Christos na vrchu (*tj eucharistia je v útrobach navrchu*). Ale ak jem po Božskej Liturgii, vtedy prichádza Christos zospodu!“ Mal dobrý dôvod! Patriarcha mu povedal: „Nie, to nie je správne. Najskôr spotrebuješ sväté Dary a potom sa trochu naješ.“ Kňaz učinil pokánie a prijal to, čo mu povedal patriarcha.

Chcem týmto povedať, že bol v stave, keď konal zázraky, ale zostal prostým; nemal svoju vôľu. Ale keby veril svojmu rozumu, mohol si povedať: „Modlím sa za ľudí a zvieratá a oni sa uzdravujú, konám zázraky; čo mi patriarcha bude hovoriť? To, čo si myslím ja, je lepšie, inak by predsa Christos skrze mňa nekonal zázraky.“

Domnievam sa, že poslušnosť veľmi pomáha. I keď to niekomu veľmi nemyslí, ak je poslušný, tak sa stáva filozofom. Či je múdry, alebo hlúpy, zdravý, chorý duchovne i telesne a trápený myšlienkami, ak je poslušný, tak sa oslobodzuje. Poslušnosť zachraňuje.

Najväčším egoistom je ten, kto nasleduje svoje myšlienky a nikoho sa nepýta; vlastnou vinou upadá do skazy. Môže byť múdry, veľmi múdry, ale ak má svoju vôľu, je sebaistý a egoistický, tak sa stále trápi. Je škaredo zamotaný a vznikajú mu problémy. Aby našiel svoju cestu, musí otvoriť svoje srdce nejakému duchovnému a pokorne prosiť o pomoc. Niektorí však, než aby išli k duchovnému, idú k psychiatrovi. Ak sa jedná o veriaceho psychiatra, spojí takých ľudí s duchovným. Ak nie, bude im iba dávať tabletky. No tabletky problémy neriešia. Je potrebná ešte duchovná pomoc, aby tí ľudia mohli správne obstať, vylepšiť svoj stav a netrápiť sa.

Príbehy púštnych otcov

Bol raz jeden starec, ktorý žil v púšti a dlhé roky slúžil Bohu. Povedal: “Pane, daj mi vedieť, či som ťa uspokojil.” Tu uvidel anjela, ktorý mu povedal: “Ešte si sa nestal takým, ako je záhradník z tamtoho mesta.” Starec sa začudoval a povedal: “Zídem do mesta, nech vidím jeho aj to, čím predčí celú moju prácu a námahu za celé tie roky.”

Tak zišiel do mesta a opýtal sa záhradníka na jeho spôsob života. Keď sa chystali večerať, starec počul ľudí spievať na ulici, keďže záhradníkov dom bol na rušnom mieste. Starec mu povedal: “Bratku, chcem žiť podľa Boha tak ako ty. Ako dokážeš žiť na tomto mieste a nebyť vyrušovaný, keď ich počuješ spievať tieto piesne?”

Ten človek riekol: “Poviem ti, abba, nikdy ma to nerušilo ani nepohoršovalo.”

Keď to starec počul, povedal: “Čo si teda myslíš vo svojom srdci, keď to počuješ?” On odvetil: “Že všetci z nich idú do Kráľovstva.” Keď to starec počul, začudoval sa a povedal: “Toto je spôsob, ktorý prevyšuje moju prácu za celé tie roky.”

Jedného dňa sa abba Arsenios radil s istým starým egyptským mníchom o svojich myšlienkach. Ktosi to zbadal a opýtal sa ho: “Abba Arsenios, ako to, že ty s takým dobrým vzdelaním v latinčine a gréčtine sa pýtaš tohto vidiečana na svoje myšlienky?” On odvetil: “Naozaj som vzdelaný v latinčine a gréčtine, ale neovládam dokonca ani abecedu tohto vidiečana.”

Abba Izaiáš tiež povedal, že počas agapé, keď bratia jedli v chráme a rozprávali sa, kňaz z Pelúzie ich pokarhal týmito slovami: “Bratia, buďte ticho. Videl som jedného brata, ktorý je s vami a pije toľko čo vy, a jeho modlitba stúpa k Bohu ako oheň.”



ALEXANDER SOLŽENICYN

Duchovný problém Západu

(Z prednášky A. Solženicyna na Harvardskej univerzite v roku 1981)

Keby som dnes hovoril v mojej krajine, zameral by som sa v rámci rozbitého sveta na nešťastie Východu. Keďže však už štyri roky musím žiť tu, na Západe, a pretože mam pred sebou západných poslucháčov, bude užitočnejšie, keď tu predstavím niektoré črty súčasného Západu, ako ich vnímam ja.

Čo asi na dnešnom Západe udrie cudzincovi do očí? Občianska statočnosť zmizla nielen zo západného sveta ako celku, no neprejavuje ju ani nijaký z jeho štátov, nijaká vláda, nijaká strana, a samozrejme, ani OSN. Tento úpadok odvahy je obzvlášť zrejmy na vedúcej vrstve inteligencie, takže vzniká dojem, akoby odvaha zmizla zo spoločnosti vôbec. Isteže – je tu ešte, samozrejme, mnoho individuálnej odvahy, ale to nie sú ľudia, ktorí by udávali tón života spoločnosti.

Politickí a intelektuálni činitelia preukazujú známky úpadku, slabosť, nerozhodnosť činov, slov a ešte viac teoretických úvah, ktorými chcú dokázať, že tento spôsob jednania, zakladajúci politiku určitého štátu na servilnosti a zbabelosti, je pragmatický, racionálny a oprávnený, a to na ktorejkoľvek intelektuálnej a mravnej rovine. Tento úpadok odvahy, ktorý tu a tam už vedie k úplnej strate akejkoľvek mužnosti, je so zvláštnou iróniou zdôraznený tam, kde tí istí činitelia prejavujú nečakané návaly statočnosti voči vládam bez moci, voči slabým štátom, ktoré nikto nepodporuje a voči prúdom, ktoré všetci odsudzujú a ktoré zjavne nikomu nemôžu ublížiť. Zato im slová zamrzajú v ústach a ruky klesajú pred každou mocnou vládou či hrozivou silou, pred agresorom a pred internacionálnou teroru.

Treba vari pripomínať, že úpadok odvahy sa vždy považoval za začiatok a predzvesť konca? Každý občan dostal vytúženú slobodu a s ňou také množstvo a taký vyber hmotných statkov, ktoré by mu mali zaistiť šťastie – aspoň podľa tej lacnej koncepcie, ktorá sa v tej istej dobe vytvorila. Táto aktívna a tvrdá konkurencia zamestnáva všetky myšlienky človeka a rozhodne neprospieva jeho slobodnému duchovnému rozvoju. Už obyčajná biológia vie, že pre živočícha nie je dobré, aby si zvykol na veľký blahobyť. V živote západnej spoločnosti začína dnes blahobyť odkrývať svoju zhubnú masku.

V súlade so svojimi cieľmi si západná spoločnosť zvolila formu existencie, ktorá bola pre ňu najpohodlnejšia a ktorú by som označil ako „právnu“: Totiž ak je človek z právneho hľadiska v práve, nikto od neho nemôže požadovať nič viac. (Žiadajte od neho, aby sa dobrovoľne obetoval alebo podstúpil nejaké riziko – budete vyzerat' ako úplný hlupák. Dobrovoľné sebaobmedzovanie sa takmer nevyskytuje: Všetci sa venujú sebarozpínaniu, až z právnych rámcov začína vychádzať tichý praskot.)

Celý život som prežil v komunizme a tvrdím, že spoločnosť, kde neexistuje nestranná právna inštitúcia, je hrozná vec. Ale ani spoločnosť, ktorá ma na všetko len a len právnu inštitúciu, nie je naozaj dôstojná človeka. Keď je celý život preniknutý právnymi vzťahmi, vytvára sa ovzdušie mravnej prostrednosti, ktoré otravuje najlepšie podnety v človeku. Právne barly nemôžu vystačiť, aby v skúškach, ktoré ohrozujú toto storočie, ľudia obstáli vzpriamení. V dnešnej západnej spoločnosti možno konštatovať nerovnováhu medzi slobodou konať dobré a konať zlé. Obrana práv jednotlivca je dovedená do takej krajnosti, že spoločnosť sama je bezbranná voči niektorým svojim členom. Pre Západ je už na čase, aby začal viac zdôrazňovať ľudské povinnosti, než ľudské práva. V porovnaní so slobodou konať dobré má deštruktívna a nezodpovedná sloboda ďaleko širšie pole pôsobnosti. Napríklad



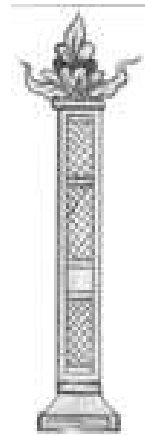
zneužívanie slobody pre páchanie mravného násillia na mládeži: **obyčajným teoretickým protipólom slobody ponúkať filmy plné pornografie, zločinu a satanizmu, je sloboda mládeže na také filmy nechodiť.**

Tak sa ukazuje, že život, chápaný takto právnický a výhradne právnický, sa nedokáže ubrániť zlu a necháva sa pomaly nahlodávať. A keď v niektorej zemi začne štátna moc rázne potlačovať terorizmus, verejná mienka ju hneď obviní z pošliapávania občianskych práv zločincov atď. Tlač - a ak hovorím tlač, tak mám na mysli hromadné oznamovacie prostriedky vôbec - sa, prirodzene, tešia tej najlepšej slobode. A k čomu ju používa? Dáva si pozor, aby neprekročila zákonný rámec, ale prekračuje skutočnosti a skresľuje proporcie bez akejkoľvek skutočnej právnej zodpovednosti. Stalo sa už vari niekedy, že by pôvodcovia dezinformácie verejne priznali svoju chybu? Vinu? Samozrejme že nie, pretože by to vadilo predaju. V takých prípadoch si to odnesie štát; novinár sa

z toho vždy dostane a môžete sa staviť, že bude s rovnakou sebaistotou písať opak toho, čo tvrdil predtým. Tlač má moc falšovať verejnú mienku rovnako, ako ju kaziť.

Raz nasadzuje teroristom herostratovské vence, inokedy odhaľuje i obranné tajomstvá vlastného štátu a inde zas nehanebne vniká do súkromia slávnych ľudí pod heslom: „každý ma právo vedieť“. Avšak ďaleko vyššie stojí dnes potrebnejšie heslo - dnešnému človeku uchvátené právo: Právo človeka nevedieť. **Neznetvorit' svoju Bohom stvorenú dušu ohováraniami, klebetami, hlúpost'ami. Ľudia, ktorí naozaj pracujú a žijú naplnený život, nepotrebujú túto mnohovravnú záplavu ohlupujúcich informácií.** Práve v tlači najväčšmi vyniká tá uponáhľanosť a povrchnosť, ktoré sú duševnou chorobou 20. storočia. Ísť k jadrú veci mu je zakázané. Západ, ktorý nemá cenzúru, predsa prevádza starostlivý výber a oddeľuje myšlienky, ktoré sú v móde od tých, ktoré nie sú. Aj keď tie druhé nezakáže, nemôžu sa naozaj vyjadriť ani v periodickej tlači, ani v knihách a rovnako nie ani v univerzitnom vyučovaní. Tak sa vo verejnosti zakoreňujú predsudky a po zemi sa šíri slepota, - choroba v našom dynamickom storočí krajne nebezpečná. Vezmite si, napríklad, túto ilúziu tunajších ľudí, že rozumejú dnešnej svetovej situácii. Táto ilúzia

obaluje hlavy tak tvrdou škrupinou, že ňou neprenikne nijaký hlas, ktorý k nám prichádza zo 17 krajín východnej Európy a východnej Ázie, pokiaľ ju nevyhnutná palica nerozbije na kusy. Nikto z prítomných ma, dúfam, nebude upodozrievať, že som sa pustil do tejto kritiky západných systémov preto, aby som miesto nich vyzdvihoval myšlienku socializmu. Rozhodne nikdy nebudem navrhovať socialistickú alternatívu. Keby sa ma však niekto spýtal, či by som navrhoval dnešný Západ, taký aký je, za vzor pre svoju krajinu, musel by som úprimne povedať: Nie. Nemôžem odporučiť vašu spoločnosť ako ideál pre premenu našej spoločnosti. Pri bohatstve duchovného rozvoja, ktoré naše krajiny získali utrpením v tomto storočí, nie je západný systém v súčasnom stave duchovného vyčerpania nijako príťažlivý. Už len výpočet zvláštností vašej existencie, ako som ich tu načrtol, naplňuje človeka najhlbším zármutkom. **Je nepopierateľnou skutočnosťou, že na Západe sa charakter človeka oslabil, zatiaľ čo na Východe sa upevnil.** Náš národ za šesť a národy východnej Európy za tri desaťročia prešli duchovnou školou, ktorá necháva skúsenosť Západu ďaleko za sebou. Zložitý, smrteľný a drvivý život tam vychoval charaktery silnejšie, hlbšie a zaujímavejšie než západný život s riadeným blahobytom. Z toho dôvodu by premena našej spoločnosti vo vašu znamenala v niektorých prípadoch vzostup, no v iných – vzácnejších – úpadok. Isteže, spoločnosť nemôže stále žiť na dne priepasti bez zákonov, ako je tomu u nás, ale bolo by pre ňu výsmechom, keby mala spočívať na usporiadanom povrchu bezduchého právnictva, ako to robíte vy. **Ľudská duša sklúčená desaťročiami násilia túži po niečom vyššom, vrúcnejšom a čistejšom, než je to, čo môže ponúknuť masová existencia na Západe, ktorá sa ako navštivenkou ohlasuje odporným tlakom reklamy, hrubosťou televízie a neznesiteľnou hudbou.** Žiadne sebaistejšie zbrojenie Západu nepomôže, pokiaľ sám neprekoná stratu svojej vôle. Pre duchovne oslabeného porazenca sa samotná výzbroj stáva príťažou. Kto sa chce brániť, musí byť pripravený zomrieť. A to je vzácna vlastnosť v spoločnosti vychovej kultom pozemského blahobytu. A tak zostávajú len ústupky, odklady a zrady. Nezostáva teda iné, než hľadať chybu u samotného koreňa, v samých základoch novovekého myslenia. Mam tým na mysli prevládajúce západné ponímanie sveta, ktoré vzniklo v renesancii, a politiky vytvárajúcej v osvietenstve – na základe všetkých vied o štáte a spoločnosti. Môžeme ho nazvať „racionalistický humanizmus“ alebo „humanistická autonómia“.



Je to smer, ktorý vyhlasuje a uskutočňuje autonómiu človeka voči všetkým silám, ktoré sú nad ním. Môžeme tiež hovoriť o antropocentrizme, myšlienke, že človek je stredom všetkého, čo existuje. Humanistické vedomie sa vyhlásilo za nášho vodcu, poprelo existenciu zla v ľudskom vnútri a za najvyšší cieľ vytýčilo nadobúdanie pozemského šťastia. Tak vložilo do základu novodobej západnej spoločnosti nebezpečný sklon klaňať sa človeku a jeho hmotným potrebám.

A tak sloboda sama rozhodne nemôže vyriešiť všetky problémy ľudskej existencie. Naopak – nesie so sebou rad ďalších. Prvé demokracie, vrátane americkej, predsa priznávali všetky práva ľudskej osobe ako Božiemu cieľu. **Inými slovami, sloboda bola človeku zverená len pod podmienkou a za predpokladu trvalej náboženskej zodpovednosti.** Postupom doby síce Západ s úspechom a viac než dostatočne obhájal práva človeka, ale v človeku úplne zakrpatelo vedomie jeho zodpovednosti pred Bohom a pred spoločnosťou. Tak sa humanizmus vyvíjal k materializmu, stával sa viac a viac terčom socialistických a neskôr komunistických špekulácií, takže už v roku 1844 mohol Marx napísať, že „komunizmus je naturalizovaný humanizmus“. Nie je náhodou, že všetky znaky, t.j. heslá, sa točia

okolo Človeka s veľkým „Č“. Silnejší, prítlačlivejší a víťaznejší je vždy ten prúd materializmu, ktorý vedie viac doľava, - je totiž dôslednejší. **A humanizmus, ktorý úplne stratil svoje kresťanské dedičstvo, nemôže v tejto súťaži obstáť.** Že sa komunisticky poriadok mohol udržať a na Východe tak upevniť, je dané tým, že bol horlivo podporovaný ozajstnými masami západnej inteligencie, ktorá cítila svoju príbuznosť s ním. Jeho zločiny prehliadala a keď ich už nebolo možné prehliadať, snažila sa ich ospravedlniť. Práve preto je úloha Západu – obstáť voči Východu – tak ťažká. Vkladali sme príliš veľké nádeje do politicko-sociálnych premien a teraz sa ukazuje, že nám berú to, čo máme najcennejšie: náš vnútorný život. Na Východe po ňom šliape komunistická strana, na Západe trhové hospodárstvo. Samotná skutočnosť rozbitého sveta nie je tak desivá ako to, že hlavné časti tohto sveta sú napadnuté podobnou chorobou. Upínať sa i dnes na osvietenské heslá je ozajstné začiatočníctvo.



Pravoslávna Cirkev oznamuje všetkým, že sväté Liturgie sa v Banskej Bystrici a vo Zvolene konajú striedavo: jednu nedeľu v Banskej Bystrici v náhradných priestoroch v Agentúre sociálnych služieb na Ulici 9. mája č. 74 (bývalé detské jasle) so začiatkom o 9:30 hodine. Ďalšiu nedeľu vo Zvolene v kaplnke zvolenského zámku o 10 hodine. Ďalej vám oznamujeme, že sa vo vojenskej kaplnke vo Zvolene slúžia už aj sviatočné večerne, utrene a sv. Liturgie. Podrobnejšie informácie dostanete na telefónnom čísle: 0903 170 583. Tešíme sa na vašu účasť. Christos medzi nami!

SVETLO PRAVOSLÁVIA – spoločensko – duchovný občasník

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail jankasom@szm.sk